

BIBLIOTEKA
SHTETIT

814-1
RSL

LLAMBRO RUCI

*Shpërthim
Prilli*

Vjersha dhe poema

814-1

RRL.

LLAMBRO RUCI

SHPËRTHIM PRILLI

Vjersha dhe poema

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

POEZIA

I dua ditët, netët
plot zhurma e lëvizje,
më zgjohet ritmi i jetës,
jehon në këngën time.
Peisazhin e Atdheut
me ujra, lisa e limonë
e ndjej kur lule çel
e fryn plot me aromë.
Dhe dallgët nëpër supe
i ndjej kur më mbulojnë
plot me petale shkume
në këngë hijeshojnë.
Rrëketë e përrenjtë
e fryrë në pranverë
si ikin fjalëshumë
në kraharor i ndjej.
Gëzimi, lumturia
burojnë, burojnë paprerë;
nga jeta e begatshme
vërshojnë në çdo vjershë.
Dhe njerëzit e mi,

i njoh apo s'i njoh,
të shtrenjtë unë i kam,
mes këngëve i shoh...
Gëzimin s'e kërkoj
pas shpirtrave të zbeta, —
në fusha e uzina
mes njerëzve e gjeta.
Më mbeti nëpër duar
kjo tokë frymëngrohta
ku qengjat blegërijnë
si vargje ndër kullota.
I dua ditët, netët
plot zhurma e lëvizje,
më zgjohet ritmi i jetës,
jehon në këngën time.

FUND DHJETORI

Mbrëmja derdh pëlhurë të artë me yje,
zërat e fshatit po qetohen një nga një.
Një mëllenjë befas klith
pastaj në kaçube bie e flë. .

Mbi fytyrë më pikon drita e yjeve
dhe hija e bardhë e maleve.
Fryn flladi dhe udhë u jap mendimeve
që nga kopshtet në dihatjen e staneve.

Fund i një viti po shuhet si yjet
që lenë pas një shteg me dritë,
na la tryezën e begatshme
dhe një ëndërr në ison e këngës, te sytë.

KËNGË PËR FSHATIN TIM NË BREGUN E DETIT

(poemë)

Vjeshta e sivjetme me degë të rënda
mendjen ma mori, më dehu;
kokrrat e pjekura m'i përpjek në fytyrë
harbuar nga ajri,
uji e plehu.

Kopshteve zbres e ulem mes fshatarëve
ku na zë hera mbi gurë a nën pemë.
Pi ujë me gllënjka nga pagurja e tyre
e me zë të ndezur
këngëve ua them.

Ulem me ta e këmbejmë mendime
për çdo punë, për çdo fletë.
Sytë dhe fjalët i duan të thjeshta, të mira
si frutet e pjekura,
që varen ndër degë.

Bukën e thyejnë më dysh...
Për bijtë frutat i ruajnë sepeteve,
po vetë s'i prekin me dorë.
Për ne para kohe
rrudhen e plaken.

Në thinjat e tyre ka rënë
meraku e gëzimi për jetën e nipërve e bijve,
si majat
që mbulohen me borë —
kulmet e lartësive.

*

*

*

Me moshatarët djersij në punët e stinës
ku pikon lëngu i rrushit, i pjeshkës.
Arkat me ta i mbaj përmbi shpinë —
gjithë peisazhin e pjekur
të vjeshtës.

Në sedër jam me ta dhe s'e fsheh,
diçka bëjnë më shumë se unë
kur agrumet rrisin në tokën shterpë...
Kështu na rrjedh jeta plot vrulle,
pa bujë.

S'i trembemi breshërit e shiut që na lag,
as erës që degët përthyen.
Me duar thërrojmë shkëmbinjtë
që ujërat
jetën kudo të shpien.

*

*

*

Brigje me damarë guri ku ngurosen stuhitë...
Moti fryn i gufuar nga deti
e lulet i ndez, natyra plot hove lëviz —
në çdo syth e gjethe
jeta shkrepit.

Këtu kam lënë timbrin, jehonën e zërit,
prekjen e duarve në çdo rrënjë e fletë,
kapur pas jeleve të bardha të dallgëve
kur këngët i nisa
në jetë.

Kam ndjekur peshqit e fluturat,
gjymtyrët i çora ndër ferra pas zogjve.
Me dorë i preka gjithë bukuritë
që syri më kapte
te ty vendlindje.

Me mushkën dilja çdo pasdite
gjer atje larg ku bari fëshfërinte.
Gjithësisë i recitoja Naim Frashërin,
zogjtë brofnin,
mushka zilen tringëllinte.

*

*

*

Në ato vite jetuam ngjarje të mëdha
me kooperativën që hyri në fshat,
me të tjera udhë, të tjera dashuri,
me socializmin derdhur në ëndrra,
në gjak.

Një nga një u shkulën gjerdhet
dhe kufijtë mes zemrave — udhë të ngrira.
Më e bukura ditë kish rënë në vendlindje
e unë si deti,
nga hareja buçisja.

Oborret mbushur si në dasma,
kënga hidhej lart
si e prerë dallge.
Me sytë te yjet ëndërronim
të afërtën të ardhme...

*

*

*

Gjurmët e hapave kërkoj në ledhet që ngritëm
sa herë rrebeshet u derdhën me vrulle.
Të hapej dita kurrë nuk pritëm,
me gjoks e premë shiun,
erën me shkulme.

Po rruga s'ish e lehtë gjer te kjo ditë.
(Lufta ende s'ka sosur.
Shpirtrave akoma rrëmon si insekt me brirë,
kjo «imja» e «jotja»
me dhembje e brejtje).

S'ish e lehtë të ndaheshim nga sinoret,
mëkëmbur me halle nga brezi në brez,
po kooperativa i shkuli
si pemë të kalbura
me rrënjë e degë.

Dhe fshatarët e mi
jetën mes punëve e gëzimeve
e lanë,
çdo bime si fëmijëve
dashuri, përkujdesje i dhanë.

*

*

*

Të gjithë armiqtë, kulakët, në ballë
flamurët e vjetër i nxorën nga varri:
për një krodhe bukë do të ngordhim
se na vate gjëja,
malli!

Mes territ ky zë
pëshpëriste e fshihej —
zëri i egër i armikut të klasës.
Fshatarët e mi kokat tundnin
dhe përplasnin mbi të pëllëmbën e ashpër:

— Hesht, se të pamë kur gjermanit
i dhe bukë e mish dhe shtigjet e malit ia the,
ti, ballist, me armë e florinjte e fshehur luftove
që kurrë të mos bëhej
ky Atdhe.

— Hesht, se në dyzet e pesë
votën dhe zemrën në kutinë e zezë mbylle.
Me syrin nga deti prisje gjemi e vapore
të zbarkonin englezët
si karavidhe.

Kooperativa u ngrit
po të gjitha s'u thyen:
norma e zakone — sinore të vjetra, —
sigurisht përditë këpusim diçka
dhe e flakim rrugës nga vetja.

*
*   *

Brigje të thatë, të zhveshur,
guri thërrmohej nga vapa.
Stërgjyshërit
me sy e shpirt të etur për jetën
u ngulën në këto vende të ashpra.

Kërkuan kripën në shkëmbinj
ku u përthanë stërkalat.
Mbi kokë u rrihnin krahët
e klithnin në ikje
pulëbardhat...

Shtrihen rrënjët e jetës
në rrëfimet e qeta të pleqve,
që u endën në dhera të huaj —
herë në stere,
herë në dete.

Mblodhën ullinj,
u mbyllën në mina ari, qymyri.
Dhera të huaj —
buka ish e hidhur,
i përgjysmuar gjumi.

*
*   *

Nga mjekra e priftit
kullonte vera e vaji,
kandilat përpëlitnin sytë e mekur
mbi të gjallë,
mbi të vdekur.

*
*   *

Partia hyri
me pushkë e gjëmime,
ligje të reja Këshilli nënshkroi.
I varfëri zot i ujit dhe tokës
këngën e bukës në mbledhjen e fshatit këndoi...

I ruajmë akoma litarët,
tokat me to na mati Reforma.
Gjer vonë ahere i ndiznim fenerët,
përgjonim aganë, zengjinët
mos shfaqeshin prapë nëpër ara.

Fshatarët e mi
kokë më kokë mblidheshin.
Natën rrotulloheshin në gjumë,
tokës i flisnin me emër
si fëmijët të shtrenjtën fjalë «nënë».

E zgjoheshin, pragjeve dilnin,
dridhnin një cigare të trashë e heshtnin.
Toka dridhej nga filizat që piqte në gji,
ata tutje-tëhu
nga gëzimi zienin.

*

*

*

Si gjithë fshatarët e mi
kam rrënjët e jetës të gjelbra,
shtrirë thellë në një limon, në një ulli,
lulëzuar
mbi shkrepë të egra.

Jetën e njerëzve lexoj në çdo degë portokalli,
në shkëmbinjtë e thyer, në sytha e kokrra.
Dheu i zi, mbartur në kurriz nga mali,
gjak i njerëzve bëhej,
bukë nëpër kohëra.

Nënat sa një grusht u bënë
në shtigjet e gjata
nga anëdeti te stani.
Ndaj kaq lule çelën ndër dritare,
ndaj aq kokrra lidhi portokalli.

Bukurinë s'e humbën gërxeve të thatë,
bukuri e tyre çeli në lule ftoi.
Ra pranvera kopshteve e vreshtave,
pemët plot me fruta
i ngarkoi.

Nënat i sollën mbi shpinë të gjitha
këto lule,
këto fruta.
Nuri i fytyrës e drita e syve u mbeti
në çdo kokërr e degë që këputa.

Nënave u dhimbset kooperativa,
ndaj një kokërr ulli dëm nuk lënë.
Pikën e ujit kursejnë në vaditje,
pikën e ujit
shtrydhin rrënjë më rrënjë.

*

*

*

Hyni, hyni në këngë, fshatarët e mi,
me duar të ashpra si guri, me baltë,
vajza me Rivierën e bukur në sy,
me shaminë me lule
mbi ballë.

Në pëllëmbë s'vështroj rrugët e fatit,
në to nisin udhët e bukës e shtigjet e së bukurës
shtrirë tejmbanë fshatit,
pas gjurmës së ujit
e hapit të mushkës.

Me djersën e ballit mbi gurë
tarracat si vetull i çelëm,
kokrrat e ëmbra fërkohen
e flakë ndezin
qiellin e kthjellët.

Ne gëzojmë e armiku tërbohet,
armiku që pret nga deti një erë,
që kokrrat një nga një të rrëzojë
e pemët të ngelen
kërcunj. nëpër erë.

Po motin e armiqtë s'i lëmë dorë të vënë
mbi djersën e derdhur — lëngun e pemëve,
natën e ditën më këmbë të tërë
përballë kohës,
përballë erërave.

*

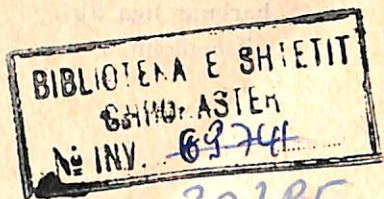
*

*

Vjeshta e sivjetme me degë të rënda
mendjen ma mori, më dehu;
kokrrat e pjekura m'i përpjek në fytyrë
harbuar nga ajri,
uji e plehu.

Vajzat nën ullinj,
një këtu, një atje, sikur mbledhin lule,
mbushin grushtet me kokrrat e shndritshme,
thasët fryhen, çohen më këmbë
me peshën dhe aromën e bukës së shijshme.

Me duart e ashpra, të çara
prek vjeshtën me aroma e kokrra plot lëng;
dal kopshteve të vjel nëpër erë e shi,
si gjithë fshatarët
dhe unë.

Gishtat më dhembin, ftoma më hyn nëpër koska
dhe grushtet më djetin sikur mbaj kongjij,
por peshën e bukës mas nëpër kokrra,
e syri në gjithë hapësirat
më çelet, më ndrin.

Netve era gërvish në dritare
e ullinjte kërrusur nga prodhimi pëshpërijnë,
fshatarëve gjumi u del e vënë veshin
në hapësirën e natës
me zemër të ngrirë.

U dhimbset si njeriu një degë e thyer
nga pema që i ndenjën mbi kokë,
kur shiu i lagu
e në trup u hyri
acari dhe era e ftohtë.

*

*

*

Vjeshta e sivjetme me degë të rënda
mendjen ma mori, më dehu,
kokrrat e pjekura m'i përpyjek në fytyrë
harbuar nga ajri,
uji e plehu.

*

*

*

Shtëpi të bukura, të bardha,
me hije, lule e dritare shumë,
nga vijnë e çukisin zogj e crëra
dhe thonë këngë
e lodra bëjnë.

Kërcasin dyert në mbrëmje,
radio e televizorë anembanë,
oho, na shpon në zemër
kënga piluriote
me brengën e çobanit lart në stan.

Në dimër a në vjeshtë
rrugët marrin nëpër ujëra,
rrugët zënë nëpër kopshte
që nga gjyshet
gjer te vajzat e urta.

E pleqtë bluajnë nëpër mend
këngë e dasma të ardhme,
kur arkat mbushin gjer në buzë
kokrrat që ndezin vendin
ngjyrë alle.

Vajzat si nure i vështrojnë,
s'u ngopen hireve të tyre:
— Ku i keni sytë, vulëhumbur?, —
darkave
u kanosen bijve.

*

*

*

Kush më shumë se fshatarët, kush
i njeh me emra gjithë agrumet,
njeh pjellorinë e tokës, erën e plehut,
stinët kur çelin
e kokrra lidhin lulet?

Fshatarët e mi ruajnë në gjokse shumë këngë,
ritme e harqe vallesh
mu si shkumë vale
shkruar nëpër luftra
ndanë një guri a nën portokalle.

Nuk shkulen nga shtëpitë
se janë themele — vetë vendlindja.
Gjersa këmba të na rrahë përmbi gurë
do krasitim pemë, thonë,
do ngremë ullinjte ndër brinja.

Ndaj jetën e lëmë në çdo gjë që prekim,
guri shpërthen e çel lule,
nëpër kopshte të na gjejë vdekja
e t'i themi: prit, moj firaune,
se më mbeti pa shartuar shega!

Dhe bijtë e bijat që u kthyen nga qytetet,
nipërit që pragjet s'i harruan,
krahë do t'u bëhen punëve,
kulme të reja strehëve
e dritë luleve.

*

*

*

Kur shkoj nëpër vendlindje
s'i bie përmes rrugës së madhe,
po kërcej prapë në të vjetrat shtigje,
ku janë shkukur ferrat,
ku është korrur bari.

Mes kopshteve nënën e shtrenjtë takoj
me duart në prodhimet e vjeshtës,
nëpër buzë e hapësirave ndjej aromat
dhe lëngun e rrushit,
fiqve e pjeshkës.

Me fshatarët ulem e dredh cigare
me gishtat e trashë, e heq me merak...
Dhe them: këtu veten e ndjej mirë,
mes njerëzve të dashur
në vjeshtën e artë.

Me pleqtë rri e këmbej mendime
për tokën dhe prodhimet, natyrisht,
për politikën dhe pensionet që gëzojnë;
veç nga kopshtet
s'shkulem asnjë ditë.

Nga krasitja e pemëve
mësoj që në vjersha
bukurinë e jetës të jap të shëndetshme,
ta kërkoj aty ku rriten buka e prodhimet,
kudo ku derdhet djersë e ndershme.

*

*

*

Vjeshta e sivjetme me degë të rënda
mendjen ma mori, më dehu;
kokrrat e pjekura m'i përpjek në fytyrë
harbuar nga ajri,
uji e plehu.

Z A H O K O K A

Zaho Koka, i bukuri
si yjet
që ulen te Çika,
fryn jugu
dhe himariotëve
përpara u prin
nëpër gryka.
(Qenë shembur pjergullat,
lëngu i rrushit
i hidhur
pikonte në buzë).
Ti kapërcen Mjegulloshin,
me lajme
vjen te ne gur më gur.
Plumbi i nxehtë
në grykë të Moretit
rrjedh gjak
dhe zbraz dufin
e gjithë Bregdetit.
Zaho Koka, i bukuri
si yll

që Çika ndezur e mban,
në sytë e fëmijëve,
në gjestet dhe hapat e tyre
ke mbetur
me thirrjen «Para partizanë!»

DASMË NË FSHAT

Era fryn në oborr,
ullinjte kërrusen,
zogjte me cicërima
nëpër këngë futen.

Këngët e dasmës
ç'u përhapën fushës,
lulet nxorën sytha,
shamitë nxorën nuset.

Kënga në oborr,
porsi hark dallge,
krushq e dasmorë
i rrëmben në valle.

*

*

*

Bajame e bukur
vështro rreth e qark,
gjithë fshati, moj,
të erdhi në dasmë.

Shoqet dhe shokët
dhëndrin kanë në mes,
ç'i shkëlqejnë sytë,
ata sytë e zes.

*

*

*

Seç gjëmon traktori
thellë në çdo plis,
zogjtë brofin nga këngët
te Bajamja vijnë.

*

*

*

Bajame e bukur,
djalit çfarë i the
kur t'u ndez fytyra
e kuqe si re?

Qeshnit e gëzonit,
shkelnit nëpër muzg...
Ditë e dashurisë
mos mbaroftë kurrë!

*

*

*

Prapë ti na je
në brigadë e para,
hidhesh si thëllëzë
në brinja, në ara.

Duart e ashpra
grisur nëpër ferra,
çarë nëpër degë
nga shiu e era.

S'di se ku t'i vësh —
të mëdha, të rënda...
Ç'e trazon shaminë
me mendjen te nëna...

*

*

*

Vallja ndizet flakë,
kupave rakia...
Oh, dhe në u dehçim
veç nga lumturia!

Pleqtë edhe plakat
kusure nuk lënë,
faq, dalin në krye
si petritë në këmbë.

Gjithë fshati, moj,
të erdhi në dasmë —
në punë e në këngë
është krushk i parë!

VJESHTA DHE FOLETË E ZOGJVE

Vjeshta kaloi
mbi parkun me drurë
me kopan të erës
shkund e shkund...

Mbetën foletë
pa cicërima,
po nuk mërdhijnë,
s'ndjenë drithma:

— Në gjoks na rriten
krahë zogjsh
pranvera që vjen me sythe
na deh, na josh.

Zogjt' e bukur
ngado në atdhe
gjithçka që panë
do na thonë ne

me fjetet e barit,
zërat e punës
mbledhur malit,
mbledhur fushës...

TË ARRISH NJERËZIT

Jerasimos

Çdo çast ndërrohet peisazhi;
pellgjet ku krihej hëna
ku rrodhën, nga vanë?
Kallamishtet që na gërvishnin vështrimin
ku u përthyen e ranë?

Shpejto të arrish në fushë
ku hapet si lule
dielli i madh i ditëve
në rrugët plot me vogëlushë,
në sytë e kooperativistëve.

Dhe do gjesh
trupat e kallamave të prerë,
dhe do gjesh shtegun që thau pellgjet
në duart e forta me gjurmë balte
ku mbruhën të vrrullshme ditët, netët.

Duhet skicuar mëngjesi,
dritë-hijet që qarkojnë parcelat,
të shpërthejë në tablo
fushë e ngopur
me të mbjellat.

Shpejto të arrish njerëzit
me hijen e bardhë të gonxhes së çelur
rritur nëpër sy,
të kapësh gjurmët e peisazheve të rinj
që skicohen në imagjinatën e tyre të ndezur.

NDËRGJEGJE

Në mbrëmje tek kthehej nga puna u step
pranë vijës së ujit që derdhej më kot,
ndoshta agrumet rrëzuan ca fletë,
ndoshta kurorat i varën gjer poshtë...

— Sikur të ishte kopshti im, —
tha, — s'do lija të humbte një pikë me ujë,
po sot që të gjitha ne i gëzojmë,
të shohim si njeriun çdo rrënjë!

Pëllëmbët ngjeshi në dheun e butë
dhe uji rrodhi rrënjë më rrënjë.
Oh, ta kish pranë dhe mund ta rrihte
atë që s'punon po flë në këmbë...

Ujin e ndoqi nëpër kopshte,
lodhja rrodhi me ujin ndër agrumc,
do piqeshin më shpejt kokrra të ëmbla,
do çelnin më shumë të bukurat lule.

PARTIZANI I VOGËL

Armik i egër ardhur nga Prusia,
më trembe zogjtë, —
më ikën të plagosur;
barin e shkele që në rrënjë,
ç'm'i vrave shokët dhe lodrat e mia.

Për baltën që më more nëpër këmbë,
për çdo gllënkë uji që më pive,
zemra,
si zog i vogël, më dhemb
dhe më është zbehur kaltërsi e syve.

Udhën ta këputëm, të shembëm me plumb
ty, nazist,
me syrin e shqyer si hon;
mbi ty sa pushkë shkrehëm në luftime,
sa emra lamë si yje të rrezojnë.

Dhe zogjtë erdhën prapë me cicërima,
bari fletë-fletë më thërret në lodra,
prapë dola kopshteve e brinjave
me yllin e kuq
që më digjet te koka.

MOTIV AUTOBIOGRAFIK

Ç'thanë gjyshet e fshatit, ç'thanë
atë mbrëmje dimri të dyzetegjashtës
kur erdha në botë me britma,
kur me lulet që ndau Reforma Agrare
më mbuluan mirë
të mos mërdhija?

Për mua kuvenduan,
birin e bujkut;
mes ninullave të buta si ëndërr
nën jastëk më vunë
kokrrën e ftoit
e degën e nerënxës:

— Udha të priftë në det,
i hidhur është uji kur çahet stuhia!
Udha të nxjerrtë tej malesh, o trim,
i egër është guri atje
me leqe dëbore!...
Këtu si krua të rrjedhtë djalëria...

Më këmbë unë s'ngrihesha dot,
t'u flisja gjysheve të mira:
— O nënat e fshatit
me thinjat plot derte, gëzime,
unë shtigjet e reja do marr
prapa çdo vetëtime!

Kohët ndryshe po rrjedhin, aq ndryshe...
e deti s'më trëmb
kur nxin e zbraz dufin,
as mali me tërsëllimë,
që lisat si cingla i shkul
e tutje i flak, o të dashurat gjyshe!

Udha ime do shtrihej mes deleve e kopshteve
përkundur në vrulle e ëndrra
si mbi samar të mushkës;
për të gjitha do buronte frymëzimi:
për njerëzit dhe fletët
e dritën e pushkës.

E larg në se ika
ku më thirri socializmi
pas dritave e këngëve të jetës,
në çdo gur të vendlindjes ballin ngjita
dhe dorën tek arma
në këmbëzën e shkrepjes.

Në çdo zë e drithmë buzësh
mallin e njerëzve marr.
Si mund të rri vetëm,
si mund të hesht
kur kënga e jetës
si dallgë më buçet?!

JETA PËRRETH MË BUKUR NA I THA...

Të heshtur ecnim dorë për dorë
shoqëruar nga ylli i mbrëmjes,
krisnin shegët dhe lëngu i tyre na skuqte buzët,
çaheshin pjeshkët nëpër natë,
binin në përparsen e saj të mugët...

Të heshtur ecnim dorë për dorë drejt shtëpisë,
dhe pse s'flisnim, brenda njëri-tjetrit qemë.
Ç'të ngjitesh gjer te yjet,
ç't'u thuash luleve,
të gjitha përpara i gjen:

Dy krahët fërgëllues të zogut,
rrugën e yllit dhe lëngun në fruta.
Vendlindja i derdh rrahjet e jetës
në sythat që çahen me krisma të buta.

Edhe pse heshtëm një çast
e s'thamë dy fjalë intime
jeta përreth më bukur na i tha
të ngrohta, plot kumbime.

SHTIGJE TË ÇELURA

Fshati me shtigje të çelura
më pret si çdo bir,
unë zemrën vë
në këtë hapësirë.
Karpuzi kërcet,
pjeshka çahet nga kënaqësia,
si pjergull vjeshtore
mbulojnë peisazhin
ëndërrimet e mia.

Me farë gëzimi të bujshëm,
me gjëmime traktori
në shpate,
bukuria gjendet
në çdo pikë djerse,
në çdo gjurmë balte.

Atdheu kudo
vendlindje më bëhet,
i shtrenjtë, —
jetën ia jap,
rini e këngë.

Fshati me shtigjet e çelura
më pret si bir,
unë duart dhe zemrën vë
në këtë hapësirë...

HIMARIOTE

Një ia merr
sikur po sjell
një lajm lufte
tutje-tutje,

tjetri ndalet
ia kthen, —
isoja zgjatet,
të rrëmben.

Kokë më kokë
një zë, një shpatë,
mbi shpatulla armiqsh —
tramundanë.

Rreth e rreth
klith rrufeja, lufta;
gjoksburojë —
kënga, pushka.

Dhe pastaj
shtruar-shtruar
një shamizë qielli
mbi sytë e shkruar.

Shkriu bora
majave,
hyri prilli
zemrave.

ËNDËRR LIRIKE

Në mes shoqesh ndanë një kroi
vetëtijnë dy sy të zinj;
tërë lulet çeli ftoi
nuses t'i stolisë gjinë.

Uji brof e merr me vete
bimëve rrënjë më rrënjë
dëshirën si lule ftoi
të nuses që bëhet nënë.

B U K A

Në bukën e bardhë të ngrohtë
mbi tryezë, thyer në mes,
gjej lodhjen dhe prekjen e duarve
të qindra njerëzve të thjeshtë.

Dhe zërin e nënës dëgjoj që më flet
me timbrin e njohur, të butë:
«Mendoni për bukën që shtrohet në sofër,
kush i ndënji në kokë, kush?»

. . . . .
Në bukën e bardhë të ngrohtë
mbi tryezë, thyer në mes,
gjej lodhjen dhe prekjen e duarve
të qindra njerëzve të thjeshtë.

Ndaj bukën kursej dhe për ta mendoj
jo vetëm kur ulem në sofër, —
draprin rrëmbej dhe ditën e diel,
kallinjte të mbledhim kokërr më kokërr.

Nëna ime, si gjithë nënat, e bukura —
me sytë te shtegu i malit;
tërë udhët rrahin krahët si flutura
në ballin e saj me mall.

Ka nderur në oborr çarçafët e bardhë
dhe pritjen në portën e çelur.
Përherë na pret nëna me zjarr,
me sytë te udha e dredhur.

Malli i ndezur faqeve
nënat i rinon njëqind herë.
Në flokë le të ulet dëbora e zambakëve,
bijtë mes syve i kanë
ngado që janë, ngado që venë!

POEMA E PARË PËR DASHURINË

Mos më qorto, e dashur,
pse ende s'e thura
poemën e parë për dashurinë;
po unë e ndjeja tek piqej
në ndërgjegjjen time,
ashtu si frutat
pas luleve vijnë.

Më duhej të ngrihesha
netve në aksione
dhe tarraca të çelja në rrënjët e shkurreve,
të qëndisja
në gjergjefët e hapur të shpateve
trupat e gjelbër të agrumeve.

Kështu vija drejt teje, dashuri,
me fytyrën rreshkur
nga dielli dhe erërat,
ku kërcente në vijat e holla
të dejeve e rrudhave
mendimi për ty...

Në pragjet e Atdheut
llampa vura e çelësa shkrepa;
vërtet të recitoj nuk di mirë,
po nga hareja brohorita:
— Ditë e re, tungjatjeta,
tungjatjeta!

*

*

*

Kështu hyra në jetë
pak i vrenjtur nga mendimet:
me gjurmët e vendlindjes
nëpër sy,
hovet e jetës
dhe vezullimet.

Frymëzimin e ndera në udhë
pas njerëzve që thellë i desha,
me ta shpumë linjat e dritës
fshatrave,
bëmë vjersha.

Ka hekur, aroma jugu
dhe vrulle rinore kënga ime.
Çelikun dhe lulet
i gjej pranë e pranë
në prehrin e ëmbël
të tokës sime.

*

*

*

Kokën ngrita një ditë
nga telat e nga vjershat
dhe të pashë thellë
në sy,
motivet më rrethuan:
Për ty, për ty!...

Sy të mëdhenj, të butë,
fytyrë e vogël,
e urtë;
drita vete vjen nëpër sy,
buron paprerë
dashuri!

Sytë e bukur xixëllojnë
si një yll,
drita vete vjen
si hënë e plotë
nëpër pyll.

Sy të mëdhenj,
të zinj,
kanë brenda farën e gëzimeve:
vetëtijnë
me forcën
e gjithë ëndërrimeve.

Po unë heshta,
si një dru në shkrepëtimë,
fjalët ia hodha erës e i mori me vete;
mbase u bënë zogj,
mbase u bënë lule
e të erdhën në parvaz
atë ditë vjeshte.

Më të bukura u bënë atë ditë
rrugët, dritaret,
të gjitha;
dhe njerëzit më të shtrenjtë
m'u bënë,
në zemër thellë i kisha.

*

*   *

Me gjithë motivet,
e dashur,
m'u mbështete në gjoks, —
rrahja e zemrave
përkund horizontet,
krahë të jep, moj botë!

*

*

*

S'e ndjenim trishtimin e gjetheve
(në vjeshtë, eh, sa zëra thonë!)
kur shkelnim mbi to
si mbi murmurima të largëta.
Pranvera po zbriste
me vrape ujërash
bulonte me lule shtigje e qafa.

Dhe cipa e hollë e muzgut,
ndehur
si lëkurë e hollë dauulleje,
kumbonte nga gazi
e hapat
që shkelnin nëpër mbrëmje.

Ish vjeshtë
po me lulet e freskëta të brinjave
i mbulova flokët e tua
dhe zemra e dehur
këndonte:
— Të dua, të dua!

*

*

*

Butrinti

heshtjen shkund nga topat, muret e ndërtesave.
Muzikë e jetës njerëzore
vërshon e me potere
qyteti zgjohet e portat çel
si dikur me rënien e trompetave.

Natyrisht, e dashur,

ti s'je gur kalaje
as statujë e lashtë në mermer,
ndaj dot s'të mban asnjë dorë mamaje,
asnjë pus
zërin nuk ta merr.

Jeta s'bëhet llogari bakalli —

falle mblesësh me kravatë;
rruga është e hapur para teje:
dëgjo zemrën
që troket, troket...
dhe udhët hap.

S'erdhëm t'i përulemi

në gjunjë Apollonit në Butrint,
as botës së kanuneve të rëndë,

po nga gjumi të shkundim
të parët që ikën
e s'mundën të duheshin
si ti dhe unë...

*

*

*

Një pulëbardhë që çan mes zërave,
pranë bregut vete vjen e klith,
qepallat na gërvish me krahë
dhe kaltërsitë
mbi supe të na rrinë
me sqep i grish.

Nga thellësitë vijnë
zërat e paraardhësve,
ëndrrat koloviten prapë,
të vëna në litar e plumb,
ëndrrat
e nënave, vajzave.

Dashuri —
fjalë e ashpër, e shtypur
në ato kohëra;
të binte përsipër kanuni
dhe mishin ta grinte
copa-copa.

Mund të ishin djemtë e hijshëm,
vajzat belkëputura,
gishti i mblesëve
çonte në kurorë
pleqtë me të bukurat.

Dhe heshtja mpinte ndjenja e vatra,
varfëria lihte te pragu,
ditët më të rënda vinin
me një burrë
që jetën me tërkuzë zakoni ta lidhte,
me pranga.

Me opinga lëkure lope,
brinjë më brinjë u çorët,
o nëna, që na sollët në jetë.
Lulëzoi te ne
gjiri
dhe buka që nga guri nxorët!

Ndaj pak është të këndosh për nënat,
të ndjesh dhembjen e tyre.
S'mjafton fjala e zgjedhur
si brilant,
fjalët e rralla si yje.

Për nënat duhet të ndjesh
gjer në thelb botën e sotme,

të rrish pa gjumë për Atdhenë,
e të thyesh me trup
tehun
e çdo shqote.

*

*

*

Në Butrintin e lashtë
mes gurëve e lulëzimit të drurit
kanë rënë jehonat e dasmave ilire;
dëgjo, po dridhen, rrjedh prapë jeta
në telat e një lire.

Ne ngjajmë me stërgjyshërit,
gjaku valë na rreh në damarë,
po sytë dhe zëri ynë
nga ditët e reja
dritën dhe forcën i kanë.

*

*

*

Me gjithë motivet,
e dashur,

m'u mbështete në gjoks, —
rrahja e zemrave
përkund horizontet,
krahë të jep, moj botë!

Në mbrëmje anëdetit,
me kokën mbështetur në duar, mendoja:
— Do ishe gjithnjë e urta, e mira,
me të qeshura
të shkonim në gëzime
dhe udhët e vështira?
Do kishim tok
një zemër, një udhë
e një ëndërr?

Tim eti e nënës
ç'do t'u thoshe vallë;
do ishe kaq e mirë,
zemërbardhë?

Se jeta s'shkohet me premtime,
me zhurmë a me lotë;
jeta
na do me shpirt të pastër,
me shtëpinë
mbushur miq e shokë!

Po dallgët me aromë kripe
imazhe lulësh
me stërkala më hidhnin
dhe befash prapë në det
me rrëkeza binin . . .

Dhe dallgët më sillnin
fjalët e tua:
— I dashur, ç thua?!
Të dua, të dua!

*

*

*

Njerëz të zakonshëm jemi
si gjithë të tjerët,
ngrihemi syqeshur e vemi në punë,
me gazetën e ditës në xhep
çdo mëngjes herët.

Gazetën çelim
e prapa fotove, shkrimeve
ndjejmë peshën e dashurisë, peshën e rrugëve
në trupin e fjalës,
në ritmin dhe vrullin e këngëve.

Ky është himni i jetës,
dashurisë,
që na lidh si rrënja me rrënjën,
kështu bëhemi dyfish të ndieshëm,
të bukur dyfish.

*

*   *

Më thanë
(shpirtvegjël qenë sigurisht!) :
Çdo dashuri — gabim i jetës është, —
po deshe hiq e vuaj,
se s'gjendet lot e vaj
që dhembjen
të të shuajë.

Po ti, e dashur ,
e afërt më je në ritme e mendime;
çdo ditë e më tepër
të dua më shumë
me këtë ndjenjë prush —
triumf i jetës sime.

Në dritën e syrit të shoh
dhe gjej hijen e bardhë:
të lules së nespullës,

dhe gjej një hapësirë
ku ëndrrat piqen
si pjergulla në trungun e vjeshtës.

E dashur, të dua
prekjen e duarve, zërin, —
një mijë bilbila me ligjërime
s'e shprehin dot
shpirtin tënd
plot drithma e vezullime.

Me zërin plot kumbime
dhe vështrimin e qeshur
vrapirojmë udhëve të dy.
Një qiell i tërë pranveror
i kthjellët, i ndezur
na gumëzhin nëpër sy.

Me faqen e ngrohtë
si trëndafil,
me duart e vogla në qafë ...
Pranvera e jetës lulet i çel
në sy, në buzë, në çdo fjalë.

Heshtja perëndon pas krahëve...
Dalin xixëllonjat
e si vathë llamburitës nëpër natë
na vërtiten përreth,

në udhën e shtëpisë na shpien
si një gjerdan i zjarrrtë.

*

*

*

Me gjithë motivet,
e dashur,
m'u mbështete në gjoks, —
rrahja e zemrave
përkund horizontet,
krahë të jep, moj botë!

KUPTIMI

I

JETËS

Ngremë në imagjinatën e ndezur
ditët e nesërme,
pregatisim ardhjen e tyre.
Kumbimet, tiparet ua njohim
si dashurinë në dritën e syve.

E ardhmja s'çel vetëm
në këngë e ëndërrime,
në çdo vepër gjendet
përzier me çelikun e kohës sime.

S'na qëllon asgjë vetëtimthi,
asgjë s'është fatale në rrugën tonë,
e madhërishmja luftë e klasës —
himn i jetës gjëmon, gjëmon...

Komunizmin e ndjejmë mes lëvizjes e jetës, —
dashuria dhe rinia e botës,

me emrin e tij themelet i ngremë
dhe copëtojmë çelikun e shqotës.

S'na qëllon asgjë vetëtimthi,
asgjë s'është fatale në rrugën tonë,
e madhërishmja luftë e klasës —
himn i jetës gjëmon, gjëmon. . .

DRITA E SYRIT TË KALTËR

(poemë)

Në heshtjen solemne të inaugurimit
po shkrep çelësin e parë...
Dhe ndjej nëpër gishtërinj
të më rrahë si zemra
një hidrocentral.

Vështroj përreth...

— Ku shkoi pylli i lashtë me lisa?
Zogjtë rrahën krahët me legjendat në sqep,
i mori rrjedha,
e kaltra, e brishta.

Erdhën punëtorët, barakat i ngritën —
shtëpi të gëzuara në erë e shi,
marrë nga një kantier në tjetrin,
në rrjedha dritash
nëpër Shqipëri.

I thanë lumit: «Ta duam zulmën
dhe gurgullimat që ushqen fushën,

veç rrugën do ta çash përmes malit,
me rrahjen e dallgës
gjithë shtigjet me dritë të mbushësh.

Do çash përmes bllokadës
ashtu me dallgë, ashtu madhështor
duke ndezur miliona drita
në pragjet e Atdheut
me kazmë e pushkë në dorë!»

*

*

*

Qenë vitet gjashtëdhjetë
me tradhtira e vetëtima,
hepohej deti në erë, por brigjet
qëndronin trimërisht
si bijtë e bijat.

Hrushovi tundte kokën tullace
si skeptër të rreptë:
— Do mbeteni vetëm
në katër horizontet,
o shqiptarë gjaknxehhtë!

Shqipëria ziente metal të nxehhtë:
— Në na shkelshi pragjet e rënda,

armiq, gati i kemi gjokset,
gati plumbat!

Gjaku na vlonte nëpër deje,
gjaku i të rënëve që mbetën istikameve,
gjithë trimëritë e shekujve
dhe ëndrrat e brezave
u ngjeshën në vezmet e dy milionë shqiptarëve.

Revizionistët me fytyrë jezuitësh
skërmiteshin në ditët e tradhtisë së madhe:
— Ndërtoni tani
me kokën e fortë
diga dhe hidrocentrale!

Por nëpër çantat e fryra
s'morën dot nga brigjet tona
asnjë kuotë, —
me trimëri komuniste ngrihej ky vend
pëllëmbë e lule, pëllëmbë e barot.

Punëtorët u çuan më këmbë
dhe u betuan me grushtin mbi ballë:
— Me thonj e me dhëmbë
Republikën do mbrojmë
dhe socializmin mbi supe do mbajmë!

U rritëm si lisa
në ditët e bllokadës, mes erërave të rrepta.
Të gjithë u betuam: «Në themelet e digës,
shkëmbinj do vemë
grushtet e fortë dhe zemrat!»

*
*   *

Në heshtjen solemne të fitores
po shkrep çelësin e parë
dhe ndej nën gishtërinj
të më rrahë si zemra
gjithë ky peisazh.

Partia na dha forcën e krahut,
ngjyrën dhe dritën e syve,
vrullin e brohorimat
në ditët e sulmeve
dhe inaugurimeve.

Shkëmbi ish i fortë, i patundur,
shkëmbin do ta brenim me durim:
E në moshë bubullofshin pistoletat e minat
ne do ta shkërmoqnim
me gishtërinj.

Në çdo pëllëmbë tunel i gdhendën emrat
punëtorët e turneve në netët e gjata.

Nga pesha e shkëmbit,
nga vërtiku i lumit
s'u dridhej fjala as qepalla.

Jeta ish e bukur, e ashpër,
kish shqetësime, dashuri e lodra.
Nga pagjumësia këmbët na mirreshin
po në sulme qenë të parët
pa le të na sëmbonte mes shpatullash lodhja.

Në tunel ngjeshur trup më trup me shokët,
në turnet me zhurma e ndjenja të zjarrta,
thërrmohej si shkëmbi
rufjania, e egra —
bllokada.

*

*

*

Shkonim te burimet të dielave e festave,
te «Syri i kaltër»*) që ëndrrat na ndizte...
Po bukurinë e baltës e pluhurit
në ballë të tunelit
asnjë Sy i Kaltër nuk e kishte.

---

*) Syri i kaltër — burimi i ujërave të Bisticës

Të luftosh me shkëmbin s'është e lehtë,
s'do vetëm sy e fjalë të fortë,
po mbi të të vërvitesh
i tëri hekur,
i tëri koskë.

Qemë ne koskë e pathyer me shpirt komunist
gatuar në luftën e ashpër klasore
ku njeriu bëhet i bukur
dhe ndjenjat
më njerëzore!

*
*   *

Gjumi na rrëzon qepallat
po nga tuneli s'na iket,
me këto gjëmime
si mund të prehesh,
si mund të të flihet?!

Në fytyrat tona plot dritë
ra hija e lehtë e një rrudhe,
burrëria ç'na erdhi para kohe
me zërin e Atdheut,
me fjalë nëne:

— Do bëjmë socializmin në zemër të Evropës
pa le të fshikë fytyrat tona stuhia,
do rrojmë me bar po qe nevoja,
që ballin e kthjellët
të ketë Shqipëria.

Dhe pati ndonjë që rrudhi vështrimin:
— Ç'do bëhet, ç'do bëhet me ne!
Rusia careshë do shfryjë rrebeshe
e dallgë do ngrerë
në Mesdhe.

Për zverku e zumë tradhtinë,
për gryke armikun e klasës:
Ngadhnonim një parti e një popull —
balli i zjarrit,
syri i barrikadës!

Kokën përdhe kapitullantë me fytyrë meiti,
të ardhmen s'e shesim, s'e blejmë,
mbi pëllëmbë si lule e ngrohim —
gjak e djersë
përzjerë!

E rrepta, fitimtarja lufta e klasës
vështrimin na mprehu, granit-grushtin.
Thërrmonim shkëmbinjtë dhe erërat,
indiferentin
dhe të shiturin, pushtin.

* * *

Dhe ndodhi që u shëmb portali,
në mesin e rrugës tuneli,
e uji vërshoi nga lart
pizg i zi, i rëndë, —
si vdekja e tmerri.

Po djemtë e kantierit u hodhën me gjokse
dhe vrullin për fyti ia zunë:
— S'të lëmë, ujë me trille,
të lozësh me dritën e jetën
me krisma e zhurmë...

E rrezikshme ishte të hyje
në vorbulla uji në terr,
në udhë përplasej e thyhej dërrasa me hekurin
dhe dallga dallgën
nxirrte përtej.

Ideali forca na zgjonte —
dritën e syve, çdo buzëqeshje;
të paepur qemë me shkëmbinjtë,
me ujin që herë-herë na hiqte
branë me vete.

Burrëria na kish hije
dhe pluhuri mbi qerpikët dhe puthja pas suksesit.
Ditët e gëzimet i matnim
me metrat e avancuar,
me trupin e tunelit.

Rinia jonë shpërtheu ndër gjëmime:
ndjemë madhështinë e grykave e plasjeve,
e në çdo hap ngadhnjimin
e ngjeshëm me hekur e beton
dhe si poetë ndjemë frymëzimin.

Kështu u bëmë më të mirë...
Na mbetën në gjokse ca zëra metali, ca nyje betoni,
na mbeti mbi supë dora e shokut
shtrirë ndër uturima buldozeri,
në bori të shpeshta kamioni.

Punëtori, inxhinieri, drejtori
me çizme në ujë e baltë,
(qemë të gjithë gishtërinj të një pëllëmbë)
me djersë e pluhur
mbi ballë.

*

*

*

Pa dridhu prapë, motokompresor,
dhe ajrin grise me fërshëllimat!
Gjëmo, elektrovoz,
në zemrën e malit
thërrmuar nga djemtë, nga trimat!

Kam mall të kaloj mes portalit,
të lagem prapë i tëri me ujë,
me bojë të shënoj mbi beton
kuotat e reja
që bëmë.

*

*

*

Në heshtjen solemne të inaugurimit
po shkrep çelësin e parë,
dhe ndjej nën gishtërinj
të më rrahë si zemra
një hidrocentral.

Shtyllat hip e zbrit ndër qafa
me krahët e shtrirë në ikje,
telat që mërdhinin në shi
të etura prisnin
t'i përshkonin vetëtima drite.

Prisnin rrjedhat e naftës
drithma korenti në trupa motorësh,
të dilnin mbi dhe
e të derdheshin në vrape makinash
e brazda traktorësh.

Revizionistët me fytyrë jezuitësh
vështrimin e pjerrët na shtinin:
— Vetëm si do të bëni vallë
kur t'u qëllojnë stuhitë
me shtatin më të tmerrshëm se ky mal?

Gishtërinjtë e çjerrë nga uji e guri
i ulëm mbi pajisjet:
ato si abecenë do t'i mësonim
pa le të qenë të rënda
sa hieroglifet!

S'ka kala që nuk e merr
njeriu me ideal komunist,
dallgën me dorë e pret
dhe shkëmbin shpërthen
të rrjedhë dritë...

Buruan fitoret si ujë i kaltër
nëpër themele veprash,
flamurët e kuq qiejt i ndezën
përballë armiqve
me kërcënime e armë si kthetra.

*
*   *

Diellin mirrnim në tunel,
diellin në drita e fytyra
dhe emrat mbrujtur me çelik e beton
i lamë themeleve
në ndërtesa e diga.

Dashuria do forcën e zemrës dhe krahut,
do forcën e syve të pastër,
të ecësh në një hap me punëtorët
ngjeshur
në trupin e klasës.

S'i lamë armiqtë
thellësitë dhe rrjedhat e kaltra
t'i mirrnin në të ftohtën Rusi
kyçur vaporëve,
kyçur në çanta.

S'i lamë të merrnin rrahjet e zemrave tona
për planin e ri pesëvjeçar;
mes netve pa gjumë
pas zërit të Partisë
prodhuam grurin — armë.

Sytë s'na u mpinë,
gjymtyrët s'na u lodhën;
kaliqafë fëmijët dhe ëndrrat
në valën e punëve,
pranë armëve i morëm.

*

*

*

Në kantier vinte gjithë Atdheu:
kooperativat në luftë për bukën,
fabrikat, uzinat me peshën e çelikut të tyre,
në vijë të parë kundër bllokadës
të gjithë ne u ngritëm.

Erdhën shokët dhe etërit me urdhrin e Atdheut:
do qëndrojmë pa le të gremisen retë,
do qëndrojmë e bukë më shumë do ketë,
socializmin do ngremë
me gjak e me djersë.

*

*

*

Në heshtjen solemne të inaugurimit
po shkrep çelësin e parë
dhe ndjej nën gishtërinj
të më rrahë si zemra
tërë ky peisazh. . .

Tuneli u ça
dhe lumi braktisi rrugën e vjetër,
i mbledhur kruspull
plot dallgë e furi
në lopatat e turbinës vërshoi e ra.

Ndërtesat u drodhën dhe linjat u mbushën
plot ritme të reja industriale.
Dritat u derdhën diej-diej
dhe hijet e lashta të kandileve
dëbuan nga pragjet për fare.

Rrotullohen turbinat
e drita si ditë shkrepëtin:
në maja malesh,
në fshatrat e thella
buron jeta me gumëzhimë.

Rreh pulsi i Atdheut —
marrshi i ditëve
përmes shtyllave
majë më majë
në lulzimin e brigjeve.

Punëtorët brohorinë
dhe kasketat i hodhën përpjetë.
Duart me vajra e baltë
zgjatën mbi veprën —
krijesën e shtrenjtë.

Dhe morën udhët prapë,
bllokada të thyhej në fronte të tjerë,
drejt çelikut e dritës,
në gryka e fusha,
nëpër kantierë.

SARANDA NË NJË DITË NËNTORI

Ty, Lavda.

Shiu gërvishej e dridhej në xham
sikur më grishte të dilja përjashta,
me bujë rënkonin strehët e qytetit,
bregu thërrmonte
dallgët e ashpra.

Palmat loznin me shqotën,
pulëbardha
klithi duke u vërtitur rreth dritareve:
mbase thirri një emër të dashur
dhe çau tutje
mbi kreshtat e dallgëve.

Ç'më pushtuan kujtimet, zërat e ditëve
që më shkuan te ky qytet i gdhendur mbi shkëmb
dhe brenda vetes ndjeva, si deti,
diçka të vjetër
të më dhembë...

Natyrisht, kjo ndodhi për një çast,
unë dritaren e hapa e hyri
gjëmimmadhi det i dehur nga vrulli
dhe më mbuloi me stërkala
si lule prilli.

P È R P I Q U

Dita ditën ndjek,
e djeshmja diç të bukur na la,
më shumë na sjell e nesërmja.

Dita ndjek ditën në maja të tjera...
Bukurinë e jetës e bëjnë këta njerëz
që ëndrrat i çelin
me baltë e hekur përzjerë.

Përpiqu të ecësh në një hap me punëtorët
që njëra ditë mos t'i ngjajë tjetrës, —
jeta do ketë tingujt e kohës,
gëzimet, vrullet dhe dritën e rrjedhës.

D U R R Ë S 1974

Ansamblet u ngjitën
në skenën e madhe,
në sfond Shqipëria
tridhjetëvjeçare.

Të rënë erdhën
nga Pojska, Qarrishta, —
përjetë pranë
më ëndrrat e brishta.

Harku i valles
(si rreze e vetullës).
drit' e fustanellës,
vetëtim' e xhubletës...

Krismë e daulles —
timpani i alarmit,
bota mban vesh
nga vendi i zjarrit,

ku populli flet
gjuhën e komunizmit
dhe yjet mbi djep
karvan i gëzimit.

Çdo gjë popullore,
për popullin të tëra:
këngë dasmore
dhe uvertura.

VASIL LAÇI

Me pesë kokrrat e plumbit
flakëroi urrejtja e popullit.
Vala mbeti mbi breg,
ullinjte bënë mënjanë,
nëna e Vasilit ngriti mbi sy
shaminë e zezë:
— Hallall qumështin, o bir!
Shqipërisë
i duhen kurbanë!

Në rrugë
spiunë,
milicë,
karabinierë,
të errët e në përgjim si nata
frymën u merrnin njerëzve.
Marrshi i egër i pushtuesve
kreshpëruar
mbi puplat e këndesëve
u këput:
mbi Viktor Emanuelin e tretë

shkreptiu urrejtja e kombit:

— Me plumb
të jep populli salut!

«E bëra vetë
për Shqipërinë!» —
Fjalët me
pesë plumba
flakëruan në rrugën e Durrësit
si pesë lajme:
po fillonte stuhia...

NË ISHULL-LEZHË, NËNTOR 1975

Një shtëpi e veshur me gur e dru
ku shkelim e qeshim me kumbim
dhe s'presim si nëpër legjenda
nga dheu
roje të bulojnë sërish.

Hajati gjëmon dhe dyert vërtiten me vrull,
gishtërinjtë mbështesim në drurin e bukur
e ndjejmë në dhoma fëshfërima pishash,
zëra bilbilash,
krahun e rosës e shkurtës. . .

Gazi ynë dridhet nëpër ajër,
në ajrin plot fluturime zogjsh,
natyra përreth
me ujëra, drurë e kaçube
imagjinatën në trille na josh.

Vijmë këtu
dhe ngrohemi në zjarrin e oxhakut,
dollitë i ngremë gjer në fund
dhe këngët gjëmojnë
tej drurit të pishës e ahut.

Dhe mes këngës
kokën mbështesim në pëllëmbë,
Zogjtë tej dritareve përplasim krahët
e vërtikthi mes këngëve vijnë...

Te kënga hyn traktori që tokën plugon —
gjer thellë me frymë ajo të ngopet,
te kënga hyn lezhiani në punë gjer vonë
me sytë dhe pushkën në katër horizontet.

TË ASHPËR, TË PRERË ME ÇDO NGJYRË BUOKRACIE!

Net kantieri, net betonimi!
Yjet mbi ballë na rrëshqasin nëpër djersë,
siç këputen e bien nga qielli
mbi gëzimin tonë në festë.

Këtu poet i vërtetë mund të bëhesh dhe punëtor pararoje
se duarve në beton e hekura
forcën ua ndjen në rrugët që çan socializmi.
Një kolonë e re betoni në Metalurgjik
ngrihet si top sypafjetur pranë kufijve,
si vezullim i ri gëzimi
në sytë e njerëzve në bulevardin e dëshmorëve.

Duart që shtruan diga, tunele me pëllëmbë,
çdo burokrat për zverku e kapin,
çdo burokraci shkurtojnë me rrënjë:
S'të lëmë të ngjitesh mbi shpinë të klasës!
Dhe firmë hedhim me djersë, me punë,

në vend të emrit, në themele të Atdheut
uzina, hidrocentrale vëmë:
S'të lëmë, burokraci zuzare,
të ngrihesh në këmbë,
s'të lëmë!

Në net kantieri, në net betonimi
zhvishesh nga pozat, të rremat stoli,
ndjen rrugët, që çan socializmi
me duart e klasës në sulm'e stuhi.

FUNDI I NJË EPOKE

Mbreti Zog u ngjit në skenë me kamxhik. . .
Si gjithë monarkët kish thika, pranga, litarë.
Të huaja i kish kostumet, gjeneralët dhe gruan,
të huajtë kish shahitë në dasmë.

Në kuzhinën mbretërore gatuanin hekura dhe salltanete.
(Feudalët vetvetes i përuleshin: lepe, peqe!)
— Vërtet, — çirreshin shërbëtorët e regjimit, —
si mund të mbahet mbretëria
pa borxhe, pakte, burgje dhe bankete?

Nga dritarja e pallatit vështroi në rrugë,
pa popullin që urrejten shtrëngonte në grushte,
ndër dhëmbë.

Po vinte mbi det
e zeza tridhjetenëntë.

Nga shkalla e pasme me baullet plot ar
në Perëndim iku të gjente konak.

Si çdo aktor pas shfaqjes nuk i ndërroi kostumet,
«Mbase më duhen prapë, — tha, —

kushedi ç'thonë regjisorët atje në mërgim,
mund të flas nga ballkoni i hotelit
dhe unë ish-mbreti «legjitim!»

Veç në skenë nuk doli më,
megjithëse stërvitej përditë në Londër;
s'bëhej shaka me popullin —
atje tani do të linte dhe kokën!

LAVDI E PËRJETSHME

Dëshmorëve të Atdheut

Lavdia u takon atyre
që kurrë s'u thyen në jetë,
që prapa lanë të panjollosur
emrin dhe veprën e shtrenjtë.

Lavdi e madhe u përket atyre
që mbetën në ditët e rojeve,
dhe ngrihen të parët prapë në këmbë
kur preket balli i trojeve.

Lavdi e përjetshme u takon atyre
që gjakun dhe ëndrrat i vunë —
hekur në jetën e ardhme,
pë parashikuan ditët tona
dhe i sollën duke shkelur mbi furtunë, —
jetën në rremba, dritën në pragje.

T Ë D U A !

Një pulëbardhë çan muzgun me krahë
dhe klith mes shkëmbinjve —
kush e trëmbi?

Të dua.

Portokallet i rrëzuan kokrrat e fundit nga majat.
Më thellë, më thellë vështromë!
Në breg të erërave thërras,
erërat ikën: të dua!

Gjithë ç'përfolën i theu kjo fjalë,
kjo dashuri
si dallgë deti.
Në sy kaltërsia me dantellë stërkale
dhe mëngjesi i ditëve i hapur na mbeti.

NDEZËZIT E TRIUMFIT

Tokë e Vietnamit,
tokë heronjsh punuar nga bombat, gjylet dhe varret —
rrënjët e lirisë
i kërkove dhe i gjete thellë trupit tënd
prej bambuje e hekuri të skuqur,
me një grusht oriz e me një grusht fishekë
në udhë e sipër drejt triumfit,
me betimin e të rënëve gatuar në zemrën e popullit
dhe në sytë e fëmijëve të burrëruar në afshin e betejave.

Fëmijët nuk provuan lodra,
po nga djepi i zgjatën duart te armët,
duart i ngjitën te metali e te luftëtarët.

35-vjet të shurdhuan, ty Vietnam,
derdhën hekur nga qielli, toka dhe deti,
po ti rrufetë i thyeje me gjurin tënd pak të përkulur
para sulmit,
në gjoksin e shkopsitur të heroit që me sytë nga Jugu
mbeti.
35-vjet brinjët e tu krisën, Vietnam,

shpuar me vrer zjarri e helmi, me napalm.
Tokë e përvëlur, e etur për një fije bar, për një lule,
poligon i Pentagonit, ku jeta vritej dhe në gur,
në pragjet e shtëpive, në çdo pëllëmbë mali a fushe. . .

Po helmi shplahej nga gjaku i të rënëve,
petalet çelnin nga prekja e duarve
dhe rrënjët ngroheshin nga trupat e bijve të tu, Vietnam!
Ndaj ngriheshe mes flakëve i pamposhtur, legjendar. . .

*
*   *   *

Çdo fund prilli në pragjet vietnameze
do shfaqet Ngujen Van Troi — ndezësi i triumfeve
duke shkrepur hidrocentralet e Atdheut,
dritat e shtëpive e shesheve,
duke shtyrë me pëllëmbën kreshnike trenat elektrikë
Jug — Veri.

Do ndalen për një çast rrjedhat e burimeve e lumenjve,
me harqe ylberësh do mbulohen kataraktet e digave,
e në hapësirë heroi i varur do lëkundet
duke matur peshën e vigjilencës pas çdo korrje,
midis dy zemrave,
në dy anët e paralelit 17.

Dhe pëllëmba e tij si tërë pëllëmbët e heronjve,
ngrënë nga dyfeku dhe nga sakrificat,
do mbështetet në supin tonë:

«Nesër është 1 Maji, mos harroni të merrni fëmijët
në parakalim,
por më shumë armën mos harroni mënjanë,
pas çdo qeshje, pas çdo pragu,
jankitë si mina me sahat të pranishëm kudo janë!»

K U J T E S Ë

I bukur është vështrimi sy ndër sy i të dashuruarve,
qetësia e rrugës në mbrëmje kur era trazon fletët,
gumëzhitja e plazhit me shkumë, gaz e stërkala,
një gotë birrë në tavernën e hapur në muzgun veror
dhe shëtitja në park kur tingujt e orkestrës shuhen pas
hapave.

Mendimi ynë shtrirë mbi gjithë bukuritë
trazon gjethe, stërkala, lule dhe udhë...

Z È R A T E M Y Z E Q E S È

(poemë)

Bregdeti ka stërkala, ashpërsi
dhe erëra,
këtu një det tjetër po më deh —
gruri me aromë shtëpie:
«Mirë se vjen, djalo,
mirë se vjen!»

Pranë makinave, lëmenjve
myzeqarët e qeshur
me takijen përmbi vetull gjej.

Autokombajnat gulçojnë rëndë-rëndë
tek vërtiten nëpër fushë
gati dhe natën të korrin,
po për grurin do të ecin
tejmbanë me muaj të tërë.

Presin trupa kalliri,
(harqe drite këpusin në muzg!)
dhe drithin në thasë mbledhin myzeqarët
kokërr më kokërr siç mblidhet xhevahiri.

Mbrëmja s'ka asnjë zë të fshehtë.
Toka nga thellësitë
midis grunjërave
«Mirë se vjen, djalo!» më thërret.
Duart zgjas mbi tufat e kallinjve
dhe kokat e rënduara nga buka e re
u lëmoj mes gishtërinjve.

*

* * *

Këto mbrëmje të korrash të mëdha
na rrëmbejnë të gjithëve
fushave të tua, Myzeqe.
Tek ti na duket më e ëmbël gjithçka,
fjalët dhe dashuria,
uji dhe buka që na dhe.

Dorën mbi ball ngremë,
mbi fytyrën me djersë,
erën e bukës
nëpër trup e nëpër zemër ndiejmë.

Dhe themi se të rritësh grurë
qenka e vështirë
(vështirë sa vjershat e poemat):
duhet të të reshkë dielli e era lëkurën
dhe gjer natën vonë
të merresh me të mbjellat,

çdo kokërr farë të mbash në pëllëmbë
ta shpëtosh nga lagështia e nga ngrica,
duart t'i kalosh rrënjë më rrënjë.
Që e shëndetshme të shpërthejë buka
djersa duhet të rrjedhë pika-pika.

*

*

*

Nata fërshëllen me fyej të hollë kallamash...
Zgjohen legjendat,
dridhet e përhidhet truska —
bukuri e lashtë, e trishtë myzeqare...
Kërkëllijnë rrotat e qerreve përmes,
më tutje një gërnëtë klith në vaje...
E flasin si plaka të lashta, të urta:

Qerret gjer në fyt të përbaltura
çajne në mes dimrin e jetës,
grahma e njerëzve këputet
pas vijave të qerres
si prapa vijave të fatit:
Të vraftë vaji, o zot, që na bën sehir neve,
të vraftë buka, bej, që jetët na merr majë atit!

Û zgjua moçali i rëndë, i zi,
mushkonjat hapësirat pickojnë.
Kashta vëzh-vëzh,

mu si plagë,
rrzë veshëve frushullon.

Dhe vajzat me lotë
lagnin thërrimet e bukës...
Natën pa hënë
rënkonin në shtratin e ftohtë të nuses:

«Korba, nëne, qyqe,
ku më dhe,
më dhe poshtë në Myzeqe!
Shtypin plisa me vare,
ndajnë bukën me hise,
ndajnë dhallën me xhezve,
trupit në rrogos
këmbët në mbërdhe...»

Kështu lotonte e ecte Myzeqeja,
pas grurit e pas qerreve
jetën e vet ngiste
me hosten të qeve.

Kamxhiku i beut
përdridhej si gjarpër
mbi qafën tënde të rrudhur,
Myzeqe e varfër,
Myzeqe e bukur.

*
*   *   *

Myzeqeja e begatë
shtrirë tutje-tëhu fushës,
djepi i këngëve, i ritmeve
të pambukut e të bukës

Bregdeti ka stërkala, ashpërsi
dhe erëra,
këtu një det me grurë të pjekur po më deh —
gruri me aromë shtëpie:
«Mirë se vjen, djalo, mirë se vjen!»

Nëpër këmbë shkel udhët e vjetra,
udhët që pritëshin dikur me ujë e baltë, —
nxinte e mbyllej çdo shteg,
nxihej çdo prag.

Dhe duart, që plisat e tharë
thërrmonin në fushë,
urrejtjen e klasës
mblidhnin grusht.

E zemrat që dridheshin,
si dridhet nga era fleta e misrit,
gatuanin revoltën,
hakmarrjen tok me grurin rrisnin.

Dhe nëpër mjegull
në tymin e vatrës
sytë e bukur të fëmijëve të tu
kërkoje, moj Myzeqe e varfër,
Myzeqe e pasur.

Ndjeje pas vijave të qerreve,
tek drejtoje trupin e mirrje frymë,
se me pushkët me yje
vinte fundi i dertëve.

*

*

*

Shtëpitë e larta me fushën vështrohen
dhe pemët përreth
qarkohen si vetull e blertë.
Shtëpitë lartuar mbi troje kasollesh
kanë në themele
gjak dhe djersë
nga gjithë brezat që u hoqën branë
tutje-tëhu Myzeqesë
pa fund, pa anë.

Çdo mbrëmje
në mes çahet terri atje
(si pjepër i pjekur)
me zhurma, shkëlqim e hare.

Po s'flë e s'dehet kurrë
myzeqari.

Ja, në pëllëmbë i mban kasollet-muze
kasollet e asaj jete, jetë varri:

Rrogozi i ngrënë,
tundet pa gjë nëpër erë
kamastra.

Me tym e blozë që të shpon sytë
në mes nxin vatra.

Kupat e drunjta
përdhe, në radhë,
çerjepi i ndryshkur
lënë mënjanë...

Sarajet e beut
me dritë e oxhaqe
kasollet shtypnin
me hije e barqe.

Por beut dhe vajtjes me grusht u ramë
i dogjëm nga themelet
dhe shtëpitë tona i ngritën të mëdha
plot diell, plot me dritë,
oxhaqet la më la
që të nxihen gjithë armiqtë

Shtëpitë e tua — si jeta të bardha,
me tre — katër oxhaqe si simbol
se u shpor beu — gjarpër,
se nata me përbindshat e kënetës
u dogjën përgjithmonë.

*

*

*

Drapri bie
mbi trupa kalliri.
Myzeqesë në festë
i qeshet syri.

Dhe një lejlek
femrën ndjell
nëpër muzgun e mbushur me grurë
dhe njerëz tej e përtej.

Edhe fëmijët si zogj
erdhën në fushë,
pas kallëzave rendin
me shallin e kuq...

Mes fletoreve e librave
një kalli kokërmadh vunë, —
kalliri që rritet në fushë
t'u rritet në gjumë.

*

* * *

Duart e njerëzve,
ndehur mbi kallinj
nën ison myzeqare,
ditë me vrulle e ditë me dasma
mbajnë në gishtërinj.

Dhe vallja për bukën
ndizet, e pleqtë
pas krahëve hedhin vitet,
etërit me kryet përpjetë.

Dhe vajzat, lulet e fushës,
dalin në krye
e lehtë-lehtë majë gishtave
heqin shamitë e gushës.

Mbrëmja me vete vajzat i merr
e nënat mbështetur te porta,
mendojnë qysh pas korrijeve
në fshat dasmat çdo ziejnë!

*

* * *

Si brirë kau
e televizorit antena,

«në këto vende dikur të humbura
radiot recitojnë poema...»

Dhe stemën e Republikës
me tufa gruri e thurëm shtëpive në ballë
që gruri të na fërshëllejë në ëndërr,
që gruri
të na rrijë mbi çdo qepallë...

Ja Myzeqeja e begatë
shtrirë tej e përtej fushës —
djepi i këngëve, i ritmeve
të pambukut e bukës.

*

*   *

Bregdeti ka stërkala, ashpërsi
dhe erëra,
këtu një det me grurë të pjekur
po më deh, —
gruri me aromë shtëpie:
«Mirë se vjen, djalo, mirë se vjen!»

N X I T O J

I zhytyr në vrullin e jetës së popullit
që ditë të reja ngre me ritmin e pranverës
nxitohj të arrij ata që janë në krye,
që u këndojnë flamurët në duar —
direkë ditësh në shkulmet e erës.

Zëra jete janë.

Ecim në shtigjet e vështira
nga kaluan heronjtë
e sytë na marrin ngjyrën e qiellit,
dora na bëhet hekur dhe lule —
shtrirë nga toka te pushka.

Thirrma fëmijësh si iso himariote
po zgjojnë dremitjen e mëngjesit.
Në shtigjet nga kaluan heronjtë.
gjejmë tokën e bukës
dhe gëzhojat që hodhën e shpuan fytin e natës.

Gurët të latuar nga plumbat dhe shkrepëtimat,
gurët me gjurmët e mëdha ku shkelën heronjtë,

i premë dalngadalë, të mos u lëndonim plagët,
e i vumë në monumente.

Gdhendëm në to yllin pesëcepësh
dhe betimin tonë grusht mbi ballë.

Zëra jete janë.

Dëgjoj krismën e farës që gërvish tokën,
burbuqen që shkrep duke thyer xhama të holla dëbore,
gjëmimet e uzinave që shpien përpara Atdheun
dhe nxitoj të arrij ata që janë në krye,
të marr vesh ç'fjalë i thanë farës, burbuqes dhe
hekurit...

Nxitoj t'i marrë vesh të gjitha,
zëra të jetës që më rrethojnë si rrjedha lumi.
Pa to këngët do t'u ngjanin gjetheve të rëna
që në vjeshtë i merr me vete uji...

LULE TË LIRISË

*Monolog para eshtrave të dëshmorëve
që erdhën nga Jugosllavia.*

Flamurët e festave
me profilin e dëshmorëve
në qepallat e syrit
ndëri Shqipëria
në vend të lotëve.

Shiritin kuq e zi
vumë në ball të Atdheut,
Shqipëria e djegur nga malli
majë gishtave
shkonte prapa korteut.

Grushtin përpyetë
e ngritëm,
kalojmë e ju përshëndesim,
juve të papërgjunjurve,
tridhjetë vjet të vinit ju pritëm.

*

*   *

Vijnë nënat, motrat...
e kuvendojnë.
Hapi juaj, zëri juaj
ditët dhe rrugët
ç'na i mbush!

*

*   *

Të rinj mbetët —
gërma të lavdisë,
shtigjeve të luftës —
lule të lirisë.

Krisin bombat, pushkët
kur punojmë për bukën,
me flamurë triumfi
udhën na e skuqët.

Në çdo rrugë që çelim,
sytë ku i vëmë,
sakrifica juaj
bëhet forcë e këngë.

*
*   *
*

Vijnë nënat
e buzët u dridhen
tek shqiptojnë emrat, —
pranë jush rekëtijnë
ëndrrat edhe zemrat.

Nënat mplakur nga mosha,
nënat shamizeza,
janë si atëherë —
të forta,
të reja.

*
*   *
*

Ç'erëra vallë
ju trazuan flokët,
ç'plumba e krisma
ju përshkuan tej
fjalët edhe gjokset?

Rritur me thërrime,
rritur o me halle,

shtatin e bukur
e hodhët sa liria
në gryka, në male.

Dhe plumbat në dorë,
gjylet gjëmimzeza
i mbajtët si ju
shtigjeve që zutë
për kohra të reja.

Gjer në Bosnjë vajtët,
në Maqedoni,
bëtë luftë të rrallë
mu si në shtëpi.

*

*   *   *

Kthehen bijtë,
fitimtarët, —
të kuqe i kanë
rrobat, armët.

Nderin e Atdheut
e ku s'e shpunë —
tufan mes sulmeve,
plumba në furtunë.

*

* *

Gjithë jetën
na kafshuan armiqtë
gërmat shqipe,
mineralet, kufijtë.

E askush s'na dha
dorën në hall,
po thikën nga pas,
buzëqeshjen përballë.

*

* *

Vijnë nënat, motrat...
e kuvendojnë.
Hapi juaj, zëri juaj
ditët dhe rrugët
ç'na i mbush!

Të rinj mbetët —
gërma të lavdisë,
të papërgjunjur
shtigjeve të luftës —
lule të lirisë.

FLETË NGA FËMIJËRIA...

Fëmijërinë e ruaj të gjallë
me fjalët e nënës, kujtimet e shtrenjta;
çdo mbrëmje dëgjoj në dritare,
nga krahët e gushëkuqit të fshatit
si qelq
të thyhet heshtja...

Me misërnikën e tharë në xhep
bënim tutje anëdetit;
grushtin e vogël tundnim
mbi kreshtat e valëve
gjer te luftanijet
e englezit.

Pas krahëve
rrihnin çapet e lehtë të etërve...
Rrugëve e shtigjeve u qepeshin fshatarët,
pas bandave binin
me shtatin e madh
të dyfeqeve.

Mesdheun tej e përtej
e shponte angloamerikani
dhe priste volinë të peshkonte
lirinë e popujve
e jo një helmetë të shpuar
gjermani.

Trazonin Mesdheun
me grykat e topave
hijeshtrirë mbi Ballkan;
megjithëse ish fundi,
trokisnin te porta
të pinin për fitoren dollinë e parë.

Kështu erdhën buzë Sarandës, Himarës
po mbi kokë u dolën
me grykën e nxehtë
partizanët:
— Englezë,
Shporruni tutje, në det!

Kjo tokë të gjitha ia dha luftës.
Lirinë
s'e priti nga zbarkimi —
(ta shkelte mbi shpinë,
si gjermani dikur,
ushtari englez).

Ky det le t'ju marrë me vete
në udhët e ikjes!
Çdo agresor që na shkel pragjet e shtëpive
plumbin merr me vete —
thikë
midis syve!

*
*   *

Fëmijërinë e ruaj të gjallë
me fjalët e nënës, kujtimet e shtrenjta,
çdo mbrëmje dëgjoj në dritare
nga krahët e gushëkuqit të fshatit
si qelq
të thyhet heshtja.

Të vegjël ishim,
po duart s'i mbanim në xhepa,
kulakët vëngër vështronim
e dilnim të ruanim bregdetin
mbi guva e shkrepë.

*

* *

Fëmijëri e bukur
me zile mushkash dhe rrahje dallgësh,
unë bëj tutje
ti pranë më qasesh;
dhe zëri i nënës, zërat e shokëve
në net me yje e ëndërrime
më derdhin gaz e frymëzime!

N Ë V E N D R O J E

Kam kohë që pres në vendrojen time.
Praninë e shokëve dhe të dashurve e ndjej,
përpëlitjen e syve të bukur ku shkrepin ylberët,
dorën e ngrohtë...

E rrok me vështtrimin e armës tërë këtë tokë
bleruar nga prilli,
majat që çikin me krahë thëllëzat,
dehur nga erërat, dehur nga blerimi,
ku shkelin njerëzit përmbi trëndelinë
me kokën te yjet dhe malet mbi shpinë.

Toka tkurret e ftohet
dhe ferrat dridhen, fletët zverdhen e bien...
Në pyll një egërsirë ulërin,
një tjetër më afrohet mua.
Dikush kalon në vijën e shënjestrës sime,
dikush kalon e ngrin
si bimët në thëllime!...

E P I K Ë

Në këtë dhe ranë mbretëri e shtete
ardhur monopateve në terr,
ardhur me gjemi ndër dete
me flamurët si gjuhën zeher.

Dhe rënkonte e shpatullat kriste
toka mëmë shamizeza,
nga gjoksi trimat i nxirrte
si florinjte e gushës në vallet, e reja. ¹⁾

Nxori Dedë Gjo Lulë e Çerçizë
me fjalën dhe plumbin të rëndë
sa peshë e armëve të lirisë,
dhe Mihalín me martinë e pendë.

Ngado që vanë, në Paris a Londër,
s'i hoqën nga trupi armët e vjetra,
se çka nuk mbaronte dot fjala e penda
do ta mbaronte pushka, e nxehta.

---

1) E reja — nusja

Mes furtunës dolën deviatorë
me ngjyrën e meitit në fytyrë,
trembur nga Fuqitë me top e taborrë;
— Larg të ikim! — thanë me gjak të ngrirë. —

E të lemë vatrat, gjithçka që krijuam!
Grurin, vreshtat dhe ullinj të,
t'i shkelë në mesditë këmbë e huaj
dhe me to të na qëllojë sërish.

Pa u ngritën trimat radhë-radhë
hodhëm pushkë e mbetën në shkëmbinj e gryka,
të rrezojnë deviatorë e mbretëri,
të rrezojnë si yll me çika.

Lindim në rrethim e çamë rrethime,
në shtëpitë bërë mur kalaje;
çajmë si krismë vetëtime,
hyjmë në këngë e në valle!

K R O N I K Ë L U F T E

Mure të patundur malesh
lidhur thellë me konturet e fushës,
ngjeshur me çdo shkurre e çdo shkrep të kufijve
të Atdheut,
që me gjuhë zjarresh lajmërojnë ardhjen e luftës
me një gjysmëhënë në Shqipëri plagosur...
Ja ku vjen si rrebesh
me ushtarë të egër, të pasosur.

U ngjeshën kullat, frëngjitë —
sytë luftarakë të qyteteve, shtëpive e burimeve
dhe kokën dykrenare në shesh të betejave e nxorën
në Krujë, Stelush e në Shkodër,
breg më breg ku kërciste topi,
ku shigjeta thyhej kodër më kodër.

Frëngji e kulla janë gurët, shkëmbinjtë,
pragjet e shtëpive kufitare.
Gati janë
si mure të patundur rreth maleve krutane.

Kruja ditën piqet në zjarrin e topave,
natën arnon muret.

Mure të lartë me gjokse trimash.
Asgjë s'do të bjerë.
Në kala u ngjit dielli, në kampin turk
përkulet gjer përdhe një gjysmëhënë e mjerë.

Përsipër doli Vrana Konti me xhamadan zbërthyer.
Të gjitha i kish legjendare:
zërin, mustaqet dhe pallën.
Mure të patundur me trima të patundur.
Vrana Konti sokëllin,
korbat lëkunden sipër kokave të turqve,
sipër udhëve të tyre.
Korbat trokasin. Vetëm korbat i qajnë në
një farë mënyre.

Prapë rojet morën shërbimin në kufi —
sytë e Atdheut që shohin gjer në Edrene e Stamboll.
Po kur mbarojnë shirat,
majë më majë më nuk nisen thellë në Arbëri
të sjellin kushtimin gjer tek ne:
aty mbeten të patundur si malet ngulur nëpër re
si kjo tokë e këta njerëz nëpër kohëra, kështjellë
e karakoll.

Për Atdheun të kemi rënë e jemi vvarë
dhe lart e kemi ngritur
mbi tyta të nxehta koburesh e pushkësh...

P Ë R M B I G Ë R X H E . . .

Në këto brinja më nuk fluturojnë
në gryka, maja, trimat e brigadave,
po era prapë nga toka ngre
gjëmimet e kushtrimeve, alarmeve.

Pepino, fricë, poshtë në hone
kanë rënë e s'pipëtinjë, —
kujtimi, qetësia si në çdo varrezë
nuk vjen në kokë t'u rrijë.

Një këngë zgjon luginat, brinjat
dhe toka thellë ngazëllen:
të rinjt e fshatit përmes agimeve
në luftë për bukën venë.

Gërxxhet kthejnë në toka buke,
të piqet misri, gruri, —
trimërisht si partizanët
bukë e ujë
të nxjerrin dhe nga guri.

G J I T H N J Ë U S H T A R

Në këto vise ku shërbeva
po vij si një ushtar i vjetër,
janë po ato brigje e rrëpira
ku vigjeluam a përdhe fjetëm.

Kam mall komandën të dëgjoj,
të nisem në marshim,
në natë, shi e erë
të hidhem para për luftim.

Në poligon buria të ushtojë
si krismë vetëtime,
me mitraloz tabelat të rrëzoj —
«armiqtë» e tokës sime.

Shërbimin prap' të marr
në net me suferinë
kur fjal' e komisarit të jep zjarr
dhe ideali horizontet ndrin.

Gjithnjë nën armë, gjithnjë ushtar,
atdhe, për ty gatitem,
pran' teje i pamposhtur jam,
pran' tokës i pamposhtur ngrihem.

LUFTËTARËT E HIMARËS

Dorë për dore fushës mbinë
rrobëbardhë e mjekërzinj,
i zgjoi orë e dasmës që me natë —
lufta me bori, klithma e gjak.

Madhëtorë e pallëndritur
si tufan me fustanella,
nga dielli ballëpërzhitur
shkelën si mbi drapër gjysmëhënën

ardhur me barut e topa
të qëllojë majë në majë,
malet t'i merrte hopa
si deshë për kurbanë.

Pa u ngritën valë-valë
djem e vajza mu si drita,
me armët si zemrat-pranë,
në beteja e në prita.

E mbetën në këmbë, luftëtarë
të pathyer si vetë jeta,
vallet të rënda i kanë
me lule e me brenga...

E mbetën të ndiqnin armiqtë
si të gjallë dhe në vdekje,
kurorë iu bënë lirisë
me armët si buzëqeshje.

Madhështorë e pallëndritur
mbi parmendë e në përleshje,
si tufan me fustanella
ngado i kemi me vete.

THEMELET E JETËS

(poemë)

Në udhët e jetës e mësuam historinë, —
na e thanë nënat punëmira,
na e tha ylli mbi bustinë,
lapidarët, gurë fitoresh,
që si farë të jetës
vetëtijnë:

Atdheu i ndezur në pragje e male, —
me yje të kuq po vinte liria,
që me dritë spërkatnin
si harqe ylberi
ditët e tua,
ditët e mia.

Me flamurët e brigadave,
Atdheu i hekurt
hidhej në sulme,
nga supet po shkulte armiqtë e egër ...

Pas makinave të rënda gjermane,
që hiqnin shpirt në udhët e ikjes,
reaksioni
pështillej spondeve
me tmerrin e popullit —
peshën e gjyqit.

Pushteti i popullit
lindi nga lufta, me grykë pushke.
Në themelet e shtetit të ri
dritë hidhte ylli
dhe shqipja me flatra
në fushën e kuqe.

Nëntori i kuq, gjëmimmadhi
plot shkëlqim,
kishte llamburitjen e gjithë ditëve tona.
Pushkën e luftës hodhëm mbi supe
e dolëm në zyra, kufi e ara
në patrullim.

Prapë si në luftë
dolën çetat, batalionet e punës;
hodhën shtatin e urave të rindërtimit
dhe lanë atje betimin e shenjtë:
«Liri popullit,
Vdekje fashizmit!»

Bregdeti i bukur heshtte
mbjellur me hijen e minave gjermâne,
që pezull qëndronin
mbi jetën e re — në shenjë
gati të zbraznin
vdekjen kobzezë.

Dhe lulja e re dridhej
e vala stepej...
Po erdhën xhenierët partizanë,
çminuan rrugët
dhe shkelën në fyt trimërisht
heshtjen e vdekjen.

Jetën e re ndërtonte
pushteti i popullit
me rrënjët te lufta.
Shqipëria e tërë ngritur më këmbë
të vinte drita,
të rritej buka.

Do t'i bënim të gjitha vetë
dhe bukë, basma e dritë;
Partia me dritën e idealit
na printe përpara
dhe ne përgjunjm
vetë stuhitë.

*

*   *

Pushteti i popullit —
themeli i Atdheut sovran, të patundur
qëllonte në koskë
armiqtë e klasës,
gjithë plehrat
vrimave strukur.

Dora jonë
ra vetëtimë mbi borgjezët;
tatimi i jashtëzakonshëm
mbi fitimet e luftës
u preu kyçet,
u theri gjunjët.

Shoqëritë e huaja,
kangrenë e Atdheut,
i konfiskoi shteti:
armiqve damarët iu prenë
siç shemben themelet
nga balli i tërmetit.

S'do kish më tregti ari e kontrabandë!
Si t'i linim spekulatorët
të pinin prapë gjakun e popullit
gjakosur në luftë,

djegur strehët
e lënë pa bukë?!

Mbi kokën plot grerëza të spekulatorëve
shpata e Pushtetit vetëtinte
e hovin, si një shkëmb, ua priste
me vigjilencën
dhe të pamëshirshmet
ligje.

*

*

*

Do bënim çelik e basma,
do bënim televizorë e dritë,
Partia me idealet e komunizmit
na printe përpara
dhe ne përgjunjm
gjithë tradhtitë.

Dëshmorët i mblodhëm
ngado ku plumbi i hasmit të egër
i kapi;
u betuam mbi eshtrat e tyre
me krismën e rrufeve,
me zë luftëtari:

Do bëjmë Shqipëri të bukur
më të bukur se çdo ëndërr e jetës,
që me mallin për ju në gji
të dalim përreth
e t'ju gjejmë
të gjallë në çdo vepër!

Antikomunizmi reaksionin e ndezi,
fashistët buluan sërish, —
i pamë në tribuna të koloviten
nën ritmin Truman;
me qerren daj Sam
të formojnë kabinete qeverish.

Shantazhet — fluska
pëlqisnin në brigjet tona,
Tirana kuqllonte flamurët
dhe ne, që me natë,
të nesërmen ngjitnim
kolona-kolona.

Parashutat binin —
kërpurdha me helm;
tyta diversantësh
ditët e reja,
Pushtetin
vunë në shenjë.

Parashutat kishin në bark
llokume e fletushka-mina,
Vallë, ne gjakun lumë
si mund ta shkëmbenim
me kularin e ri fshehur
pas stafidheve të ngrira?!

Borgjezët me qypa floriri groposur në dhe
s'i lamë të na majmen mbi kurriz.
I flakëm në katër udhët:
— Ja bukën tënde
nxirr kokulur,
ja vdis!

Në litar i shpumë diversantët,
reaksionin në tëmtha
qëlluam me armë
(në kondakun e saj, në pushimet e luftës,
gdhendëm me gëzhoja
yllin prej gjaku, yllin e zjarrtë).

*

*

*

Vijat e ujit —
shtatin e blerimit, frutave e bukës —

i shtetëzuar.
Gurgullimat do ngopin
tokën tonë
nga etja në shekuj thërrmuar.

Në çdo prag fshati e fushe
do shpërthente gëzimet Reforma.
I dehur me plisa në duar
fshatari i varfër
ndjente bollëkun,
regëtinte së thelli dhe toka.

Ç'ëndërr e lashtë!
Tapitë ndau vetë Enveri, —
s'mjaftuan këngët
atë ditë
të shprehnin harenë
me gjëmime deti.

*

*

*

Jetës së re i printe Partia,
Pushteti i popullit
me rrënjët te lufta.
Shqipëria e tërë ngritur më këmbë —
po vinte drita,
po rritej buka.

Selita e ftohtë s'e dinte,
Tiranën do ushqente me dritë;
Yzberishi do gdhihej
me trupin beton e hekur,
do cicërinin makina e vajza
gëzimet e Atdheut për të endur.

Dhe Maliqi malarik,
tharë nga vullnetarët,
sheqer do shpinte
te bufetë e reja;
djersa valë do rridhte
në grurë e dritë...

Pushteti i popullit
lindi nga lufta me grykë pushke.
Në themelet e jetës
dritë hidhte ylli
dhe shqipja shpalosur
në fushën e kuqe.

Këtu i ka rrënjët
Metalurgjiku,
këtu u skicua Fierza
në imagjinatën e njerëzve
rritur në luftëra,
pjekur në vepra:

Bëjmë çelik e basma,
bëjmë televizirë e dritë, —
Partia me idealet komuniste
na prin majave
dhe ne përgjunjim
vetë stuhitë.

Ndërtojmë Shqipëri të bukur,
më të bukur
se çdo ëndërr e jetës,
me pushkën në dorë
e syrin mbirë
mbi shënjestër.

PASQYRA E LËNDËS

Poezia	3
Fund dhjetori	5
Këngë për fshatin tim në bregun e detit (poemë)	6
Zaho Koka	23
Dasëm në fshat	25
Vjeshta dhe foletë e zogjve	29
Të arrish njerëzit	31
Ndërgjegje	33
Partizani i vogël	34
Motiv autobiografik	35
Jeta përreth më bukur na i tha	38
Shtigje të çelura	39
Himariote	41
Ëndërr lirike	43
Buka	44
Mall	45
Poema e parë për dashurinë	46
Kuptimi i jetës	60
Drita e syrit të kaltër (poemë)	62
Saranda në një ditë nëntori	77
Përpiqu	79
Durrës 1974	80
Vasil Laçi	82
Në Ishull — Lezhë, 1975	84

Të ashpër, të prerë me çdo ngjyrë burokracie!	86
Fundi i një epoke	88
Lavdi e përjetshme	90
Të dua	91
Kujtesë	95
Ndezësit e triumfit	92
Zërat e Myzeqesë (poemë)	96
Nxitoj	106
Lule të lirisë	108
Fletë nga fëmijëria	113
Në vendroje	117
Epikë	118
Kronikë lufte	120
Përmbi gërxhe	122
Gjithnjë ushtar	123
Luftëtarët e Hin'arës	125
Themelet e jetës (poemë).	127

Tirazhi 1.500 kopje

Format 70x100/32

Stash: 2204-72

KOMBINATI POLIGRAFIK — Shtypshkronja e Re
Tiranë, 1976